

مدیریت مهندسی ساختمان

قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان و مقررات فعالیت مهندسان ساختمان

«ویرایش دوم»

مؤلف:

مهندس عزت‌الله خلیفه

عنوان قراردادی:
عنوان و نام پدیدآور:

مشخصات نشر:
مشخصات ظاهری:
شابک:
وضعیت فهرست نویسی:
عنوان دیگر:
موضوع:
موضوع:
شناسه افزوده:
رده بندی کنگره:
رده بندی دیویی:
شماره کتابشناسی ملی:

ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
مدیریت مهندسی ساختمان: قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان و مقررات
مربوطه/ مولف عزت‌اله خلیفه.

تهران: پارسیا.
۳۹۲ص.

۹۷۸-۶۲۲-۹۹۶۱۳-۶-۰

فیپا

قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان و مقررات مربوطه
ساختمان‌سازی -- قوانین و مقررات -- ایران

Building laws -- Iran

خلیفه، عزت‌الله، ۱۳۳۵ -

۱۳۹۸ / ۲۸۳۴۰۲KMH

۳۴۳

۵۶۳۳۸۹۷

مدیریت مهندسی ساختمان

پارسیا
نشر پارسیا

مؤلف: مهندس عزت‌اله خلیفه

ناشر: پارسیا

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸ - ۶۲۲ - ۹۹۶۱۳ - ۶ - ۰

مرکز پخش:

تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخررازی، خیابان شهدای
ژاندارمری نرسیده به خیابان دانشگاه ساختمان ایرانیان، پلاک ۵۸
طبقه اول، واحد ۳ تلفن: ۹۲-۶۶۴۸۴۱۹۱، www.noavarpub.com

کلیه حقوق چاپ و نشر این کتاب مطابق با قانون حقوق مؤلفان و
مصنفان مصوب سال ۱۳۴۸ برای ناشر محفوظ و منحصرأ متعلق به
نشر پارسیا می‌باشد. لذا هر گونه استفاده از کل یا قسمتی از این
کتاب (از قبیل هر نوع چاپ، فتوکپی، اسکن، عکس‌برداری، نشر
الکترونیکی، هر نوع انتشار به صورت اینترنتی، سی‌دی، دی‌وی‌دی،
فیلم فایل صوتی یا تصویری و غیره) بدون اجازه کتبی از نشر
پارسیا ممنوع بوده و شرعاً حرام است و متخلفین تحت پیگرد
قانونی قرار می‌گیرند.

فهرست مطالب

۱۹	فصل اول: مواد قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان و مقررات مربوط
۱۹	شرایط و اهداف این فصل
۲۰	عبارت‌های معادل کتاب
۲۱	قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان
۲۱	نکته
۲۱	تعریف قانون نظام مهندسی ساختمان
۲۲	اهداف و خط مشی قانون نظام و کنترل مهندسی
۲۲	اصول اخلاق حرفه‌ای در فعالیت حرفه مهندسی
۲۳	نظام‌نامه رفتار حرفه‌ای و اخلاقی در مهندسی ساختمان
۲۸	نکته
۲۸	توضیحاتی راجع به بندهای ده گانه ماده ۲ قانون
۲۸	۱- تقویت و توسعه فرهنگ و ارزش‌های اسلامی
۲۸	۲- تنسيق امور مربوط به مشاغل و حرفه‌های فنی و مهندسی
۲۹	۳- تأمین موجبات رشد و اعتلای مهندسی
۳۰	۴- ترویج اصول معماری و شهرسازی و ...
۳۱	۵- بالا بردن کیفیت خدمات مهندسی
۳۱	۶- ارتقای دانش فنی صاحبان حرفه‌های صنعت ساختمان
۳۱	۷- وضع مقررات ملی ساختمان و ...
۳۲	۸- تهیه و تنظیم میانی قیمت‌گذاری خدمات مهندسی
۳۳	۹- الزام به رعایت مقررات ملی ساختمان، ضوابط و مقررات شهرسازی و ...
۳۳	۱۰- جلب مشارکت حرفه‌ای مهندسان و صاحبان حرفه‌ها و ...
۳۴	تاسیس سازمان استان و شرایط عضویت در آن
۳۵	قائم مقامی وزارت راه و شهرسازی برای سازمان در آن
۳۴	شخصیت حقوقی سازمان استان
۳۵	نکته
۳۵	شخصیت سازمان نظام مهندسی ساختمان
۳۵	تشکیل سازمان استان
۳۶	شرط بومی بودن عضویت در سازمان استان
۳۶	شرط اقامت ۶ ماه عضو در استان جدید در زمان انتقال
۳۶	نظریه وزیر راه و شهرسازی در مورد تغییر محل اقامت مهندسان
۳۶	لزوم عضویت در سازمان استان برای فعالیت در مهندسی ساختمان
۳۷	شرایط عضویت در سازمان استان
۳۷	روند عضویت در سازمان استان
۳۷	شرایط قطع عضویت از سازمان استان
۳۸	تکلیف مهندسان مقیم استانهای فاقد سازمان استان
۳۸	امتیازات عضویت در سازمان استان
۳۸	نکته
۳۸	۱- عضویت در سازمان استان

- ۲- تعهدنامه اعضای سازمان استان ۳۹
- ۳- تشریح قطع عضویت از سازمان استان ۴۲
- صلاحیت حرفه‌ای و پروانه اشتغال به کار مهندسی ۴۳
- درخواست تشخیص صلاحیت حرفه‌ای ۴۴
- روند درخواست پروانه اشتغال به کار ۴۴
- تفویض اختیار دریافت مدارک درخواست پروانه اشتغال ۴۴
- وظیفه وزارت راه و شهرسازی در تعیین هزینه خدمات مهندسی ۴۵
- صلاحیت حرفه‌ای موقت ۴۵
- آزمونهای نظام مهندسی ساختمان ۴۵
- نکته ۴۶
- ۱- آزمون‌های عمومی و تخصصی ۴۶
- ۲- برگزاری آزمون ۴۶
- ۳- برگزاری آزمون براساس نیاز جامعه ۴۷
- ۴- تک حرفه و حرفه‌ای شدن فعالیت در حرفه مهندسی ساختمان ۴۷
- حدود صلاحیت حرفه‌ای مهندسان براساس گروه‌های ساختمانی ۴۷
- تهیه طرح معماری، محاسبات سازه و نظارت ساختمان طبق طبقه گروه‌های ساختمانی ۴۸
- نکته ۴۸
- خلاصه‌ای از حدود صلاحیت حرفه‌ای مهندسين ساختمان ۴۸
- تکلیف محل‌های فاقد مهندس معمار یا عمران ۴۹
- گروه‌بندی فعالیت‌های مهندسان برق، مکانیک، نقشه‌برداری، شهرسازی و ترافیک ۴۹
- ظرفیت اشتغال مهندسين ساختمان ۴۹
- تاسیس دفتر مهندسی ساختمان ۵۰
- فعالیت حرفه‌ای اشخاص حقوقی ۵۰
- مسئولیت پاسخگویی به مسائل صنفی و استعلامات اشخاص حقوقی ۵۱
- درجات پروانه اشتغال به کار مهندسی و ارتقاء پایه ۵۱
- درجه پایه ارشد مهندسی ۵۱
- لزوم استفاده از مهندسين دارای پروانه اشتغال توسط اشخاص حقوقی ۵۲
- لزوم دریافت پروانه اشتغال شخص حقوقی ۵۲
- شرایط دریافت پروانه اشتغال برای بیش از یک رشته ۵۲
- اعتبار پروانه اشتغال و الزام ارزیابی فعالیت حرفه‌ای برای تمدید آن ۵۲
- صدور پروانه اشتغال با اعتبار کمتر از سه سال ۵۳
- استفاده از پروانه اشتغال در خارج از محدوده استان ۵۳
- صدور پروانه اشتغال به کار المثنی ۵۳
- سند رسمی بودن پروانه اشتغال ۵۳
- شرایط صدور، تمدید و ابطال پروانه اشتغال به کار ۵۴
- تعیین تکلیف دارندگان پروانه اشتغال به کار مهندسی قبل از تصویب این قانون ۵۴
- ابطال یا تعلیق اعتبار پروانه اشتغال ۵۴

۵۵	نکته
۵۵	۱- تعریف اسناد رسمی و تکلیف بند ج ماده ۲۳ آئین‌نامه اجرایی قانون
۵۵	۲- صلاحیت محور بودن اشتغال در صنعت ساختمان
۵۶	۳- تسری قانون نظام مهندسی به مهندسين سازمانهای دولتی و شرکتهای وابسته
۵۸	۴- رعایت قانون نظام مهندسی در ثبت شرکت برای فعالیت در حرفه مهندسی ساختمان
۵۹	۵- استثنا شدن شهرداریها از دریافت پروانه اشتغال بکار حقوقی
۵۹	۶- ممنوعیت تاسیس دفتر شخص حقوقی ساختمان توسط شهرداری و سازمان استان
۵۹	۷- اشخاص دارای ممنوعیت برای فعالیت در حرفه مهندسی
۵۹	۸- تکلیف وزارتخانه‌ها در قبال اجرای قانون و مقررات نظام مهندسی ساختمان
۶۰	۹- تعیین مدیر تولید کارگاه‌های تولید و استخراج مصالح، ساخت قطعات ساختمانی
۶۱	کارآموزی
۶۱	وظیفه هیات مدیره سازمان اسنان در کارآموزی مهندسان
۶۱	نکته
۶۱	۱- سابقه کار حرفه‌ای و سابقه کارآموزی
۶۲	۲- انجام کارآموزی
۶۲	۳- سابقه حرفه‌ای مهندسين
۶۲	۴- سابقه‌ی کارآموزی برای متقاضیان ورود به حرفه مهندسی
۶۳	۵- سابقه فعالیت حرفه‌ای برای ارتقای پایه پروانه اشتغال مهندسی
۶۴	شیوه‌نامه و دستورالعمل‌های وزارت راه و شهرسازی
۶۴	شیوه‌نامه تمدید و ارتقاء پایه پروانه اشتغال به کار مهندسی ساختمان
۷۲	شیوه‌نامه اجرائی تمدید و ارتقاء پایه پروانه اشتغال به کار کردانی
۷۷	شیوه‌نامه تشخیص صلاحیت اشخاص حقوقی طراح و ناظر و شیوه‌نامه اصلاحی آن
۹۰	دستورالعمل تعیین صلاحیت و ظرفیت اشتغال کارداناها
۹۵	دستورالعمل تشخیص صلاحیت سازندگان مسکن و ساختمان و شیوه‌نامه تکمیلی آن
۱۰۳	دستورالعمل تشخیص صلاحیت، تعیین پایه و صدور پروانه اشتغال سازندگان انبوه مسکن و ساختمان
۱۰۶	دستورالعمل صدور پروانه اشتغال به کار سازندگان انبوه مسکن و ساختمان
۱۰۸	شیوه‌نامه نحوه صدور پروانه اشتغال به کار موقت شرکتهای مهندسان مشاور و پیمانکاران
۱۱۰	دستورالعمل تشخیص صلاحیت و صدور پروانه اشتغال به کار شرکتهای خدمات فنی آزمایشگاهی
۱۱۷	شیوه‌نامه تشخیص صلاحیت، تعیین پایه و.. صدور پروانه اشتغال حقوقی کنترل و بازرسی ساختمان
۱۲۵	رشته‌های مهندسی ساختمان
۱۲۵	نکته
۱۲۵	۱- رشته‌های اصلی و مرتبط ساختمان
۱۲۵	۲- تعدادی از مصوبات کمیسیون تبصر ۲ ماده ۷ قانون
۱۲۶	مصوبات کمیسیون تبصره ۲ ماده ۷ قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان
۱۷۷	ارکان سازمان نظام مهندسی ساختمان
۱۷۷	مجمع عمومی سازمان و داشتن حق رای با وکالت
۱۷۸	تعداد جلسات عادی و فوق‌العاده مجمع
۱۷۸	نحوه دعوت به تشکیل جلسات مجمع عمومی

۱۷۹	تصمیمات مجمع عمومی و انتخاب اعضای هیأت مدیره .....
۱۷۹	هیأت رئیسه مجمع .....
۱۷۹	وظایف و اختیارات مجمع عمومی .....
۱۸۰	انتخابات اعضای هیأت مدیره سازمان استان .....
۱۸۲	محدودیت‌های نامزدی برای انتخابات هیأت مدیره .....
۱۸۲	نکته .....
۱۸۲	محدودیت‌های نامزدی برای انتخابات هیأت مدیره .....
۱۸۲	۱- رعایت ماده ۵۸ آیین‌نامه اجرایی قانون .....
۱۸۲	۲- رعایت بند د ماده ۳۲ قانون .....
۱۸۲	۳- رعایت تبصره ۴ قانون تصدی بیش از یک شغل کارکنان دولت و... ..
۱۸۲	۴- رعایت ماده ۱۴۱ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران .....
۱۸۳	۵- تصدی شغل‌های همزمان دارای تعارض منافع .....
۱۸۳	۶- بعضی از نکات ناقض شرایط احراز انتخابات اعضای ارکان سازمان استان .....
۱۸۳	۷- رسیدگی به شرایط احراز نامزدهای انتخابات .....
۱۸۴	۸- جدول ممنوعیت فعالیت همزمان .....
۱۸۵	۹- تشریح بندهایی از ماده ۱۱ قانون نظام مهندسی .....
۱۸۶	۱۰- ارزیابی شرایط نامزدهای انتخابات هیئت مدیره سازمان استانها .....
۱۸۹	۱۱- رسیدگی به صلاحیت نامزدهایی از ارکان سازمان استان .....
۱۸۹	۱۲- احراز هویت اعضای سازمان استان .....
۱۹۰	تعداد اعضا و انتخابات هیأت مدیره سازمان استانها .....
۱۹۲	هیأت اجرایی انتخابات هیأت مدیره سازمان استان .....
۱۹۲	نکته .....
۱۹۲	وظایف هیأت اجرایی در انجام مکاتبات .....
۱۹۴	شرایط ثبت نام داوطلبین در انتخابات .....
۱۹۴	استعلام احراز شرایط داوطلبان از مراجع ذیربط .....
۱۹۴	نحوه شکایت اشخاص رد صلاحیت شده .....
۱۹۵	انتشار آگهی اسامی واجدین شرایط .....
۱۹۵	نصب اسامی واجدین شرایط در محل شعب اخذ رای .....
۱۹۵	نکته .....
۱۹۵	مشکلات تاخیر پاسخ استعلام‌ها .....
۱۹۵	هیئت اجرایی انتخابات شهرستانها .....
۱۹۵	نحوه رای‌گیری .....
۱۹۶	شمارش آرا .....
۱۹۶	زمان قبول شکایات مربوط به انتخابات .....
۱۹۶	تأیید یا ابطال انتخابات هیئت مدیره .....
۱۹۶	انجام انتخابات زودرس .....
۱۹۶	هیأت رئیسه هیأت مدیره سازمان استان و نحوه تشکیل جلسات و... ..
۱۹۷	تشکیل جلسات هیأت مدیره سازمان استان .....

تمام وقت بودن فعالیت رئیس سازمان استان	۱۹۷
تعیین تکلیف آرای مساوی در تصمیم‌گیری‌های هیات مدیره	۱۹۷
اشتغال اعضای ارکان سازمان استان در پست‌های آن سازمان	۱۹۷
تعداد و نحوه تشکیل جلسات هیات مدیره	۱۹۸
تعداد جلسات غیبت مجاز اعضای هیات مدیره از جلسات هیات مدیره	۱۹۸
زمان دعوت از عضو علی‌البدل برای عضویت و حضور در هیات مدیره	۱۹۸
لغو اعتبار عضو مستعفی هیات مدیره از عضویت شوراها، کمیسیونها و	۱۹۸
نکته	۱۹۹
تهیه نقشه راه خدمت‌گذاری	۱۹۹
وظایف و اختیارات هیات مدیره سازمان نظام مهندسی ساختمان استان	۲۰۰
مسئولیت امضای نامه‌های سازمان استان	۲۰۲
تاسیس نمایندگی و اداره شهرستان	۲۰۳
تفویض اختیار وظایف هیات مدیره	۲۰۳
نکته	۲۱۵
مسئولیت اعضای هیات مدیره سازمان استان	۲۰۳
گروه‌های تخصصی مهندسان سازمان نظام مهندسی ساختمان استان	۲۰۴
تشکیل گروه‌های تخصصی مهندسان	۲۰۴
کمیته نظام پیشنهادات سازمان نظام مهندسی ساختمان استان	۲۰۵
تشکیل کمیته نظام پیشنهادات	۲۰۵
شورای انتظامی استان	۲۰۶
گزارش از تخلفات حرفه مهندسی ساختمان	۲۰۷
کسب نظر کارشناسی سازمان استان در مورد شکایات توسط مراجع قضایی	۲۰۷
شرایط احراز عضویت در شورای انتظامی نظام مهندسی استان	۲۰۸
تعداد اعضای شورای انتظامی استان	۲۰۸
تعیین هیات رئیسه و نحوه تصمیم‌گیری شورای انتظامی استان	۲۰۸
نحوه رسیدگی به شکایات توسط شورای انتظامی استان	۲۰۸
استفاده از نظر کارشناسان خبره نظام مهندسی شورای انتظامی استان	۲۰۹
نحوه رسیدگی شورای انتظامی به شکایات وزارت راه و شهرسازی	۲۰۹
حدود تصمیم‌گیری شورای انتظامی	۲۰۹
تخلفات انتظامی (حرفه‌ای و انضباطی)	۲۱۰
تشخیص اهمیت تخلف و انطباق آن با هر یک از مجازات‌ها	۲۱۴
شورای انتظامی نظام مهندسی	۲۱۵
مرجع تجدیدنظر آرای شورای انتظامی استانها	۲۱۵
اعضای شورای انتظامی نظام مهندسی	۲۱۵
تقاضای تجدیدنظر به رای شورای انتظامی استان	۲۱۵
جریمه امتناع محکومین از تحویل پروانه اشتغال	۲۱۶
جهت ردّ اعضای شورای انتظامی برای رسیدگی در پرونده‌های انتظامی	۲۱۶
رسیدگی به پرونده‌های دارای جهت ردّ	۲۱۷

- ۲۱۷..... تصدی هم‌زمان سمت‌های هیأت مدیره، بازرس و شورای انتظامی استان.
- ۲۱۸..... رسیدگی به تخلفات اعضای هیأت مدیره و اعضای شورای انتظامی استان.
- ۲۱۵..... نکته
- ۱- نمودار رسیدگی به تخلفات انضباطی، انتظامی و حرفه‌ای و استنادات آن ۲۱۸
- ۲- مسئولیت وزارت راه و شهرسازی در پیگیری تخلفات حرفه مهندسی ۲۱۸
- ۳- فعالیت شورای انتظامی نظام مهندسی ۲۱۹
- ۴- شورای انتظامی نظام مهندسی به عنوان مرجع تجدید نظر ۲۲۰
- ۵- مسائل حقوقی تخلفات حرفه‌ای علاوه بر آرای شورای انتظامی ۲۲۰
- بازرسان سازمان استان ۲۲۱
- شرایط احراز صلاحیت بازرس و تعداد بازرس سازمان استان ۲۲۱
- وظایف و اختیارات بازرس(بازرسان) ۲۲۱
- نکته ۲۱۵
- ۱- مسئولیت‌های بازرسان سازمان ۲۲۲
- ۲- ایراد انتخاب بازرس یا بازرسان توسط هیأت مدیره ۲۲۲
- هیأت عمومی سازمان نظام مهندسی ساختمان ۲۲۳
- وظایف و اختیار هیأت عمومی ۲۲۳
- شورای مرکزی و انتخاب رئیس سازمان ۲۲۵
- وظایف و اختیارات شورای مرکزی ۲۲۶
- هیأت رئیسه شورای مرکزی و انتخاب رئیس سازمان ۲۲۹
- مسئولیت رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان ۲۳۱
- نظارت وزارت راه و شهرسازی بر فعالیت‌های سازمان نظام مهندسی ساختمان ۲۳۱
- نکته ۲۳۱
- ۱- مسئولیت نظارتی وزارت راه و شهرسازی ۲۳۱
- ۲- نظارت بر فعالیت‌های سازمان نظام مهندسی ساختمان ۲۳۱
- ۳- تمرکز زدایی و تفویض اختیار ۲۳۲
- وظایف قابل تفویض وزارت راه و شهرسازی به مدیران کل راه و شهرسازی استانها ۲۳۳
- کارشناس ماده ۲۷ قانون نظام مهندسی ۲۳۵
- نکته ۲۳۶
- فعالیت مهندسان ساختمان به عنوان کارشناس ماده ۲۷ قانون ۲۳۶
- سازمان نظام کاردانی ساختمان ۲۳۷
- تاسیس سازمان نظام کاردانی ۲۳۷
- شخصیت حقوقی سازمان ۲۳۷
- شرایط تشکیل سازمان استان و شرایط عضویت مهندسان در آن ۲۳۷
- تکلیف استان فاقد متقاضی عضویت جهت تشکیل سازمان استان ۲۳۸
- وظیفه وزارت راه و شهرسازی در سرپرستی سازمان استان ۲۳۸
- الزام عضویت اشخاص حقوقی در سازمان استان ۲۳۸
- ممنوعیت عضویت همزمان کاردانها در دو سازمان استان ۲۳۸
- شرایط قطع عضویت از سازمان استان ۲۳۸

۲۳۹	شرایط دریافت پروانه اشتغال به کار
۲۴۰	نظریه وزیر راه و شهرسازی در مورد پروانه اشتغال به کار و پروانه مهارت فنی معتبر
۲۴۰	نحوه برگزاری آزمون ورود به حرفه
۲۴۰	حدود صلاحیت و ظرفیت اشتغال کاردانها
۲۴۱	مدت اعتبار پروانه اشتغال به کار کاردانی یا کار تجربی
۲۴۱	مقررات امور مربوط به پروانه اشتغال
۲۴۱	شورای انتظامی
۲۴۱	انتخابات هیات مدیره سازمان استان
۲۴۲	ارکان سازمان استان
۲۴۲	مجمع عمومی
۲۴۲	وظایف و اختیارات مجمع عمومی
۲۴۳	هیأت مدیره سازمان استان
۲۴۴	هیئت اجرایی انتخابات
۲۴۶	شورای رابط و وظایف آن
۲۴۷	بازرسان سازمان استان و وظایف آنها
۲۴۷	کمیته انتظامی
۲۴۸	شورای مرکزی سازمان
۲۴۸	محل هزینه سهم وزارت راه و شهرسازی از صدور پروانه اشتغال
۲۴۸	نکته
۲۴۸	ضرورت ادغام سازمانهای نظام مهندسی و کاردانی
۲۴۹	عضویت وزیر راه و شهرسازی در هیأت عالی نظارت
۲۴۹	لزوم دریافت پروانه فنی مهندسی برای فعالیت در بخش صنعت و معدن
۲۴۹	شرایط متقاضیان پروانه فنی مهندسی
۲۴۹	لزوم دریافت پروانه تخصصی و فنی توسط فعالان صنفی
۲۵۰	پروانه مهارت فنی و برنامه آموزشی مربوطه
۲۵۳	الزام به پذیرش نقشه‌های ساختمانی از اشخاص دارای پروانه اشتغال به کار
۲۵۴	مسئولیت صحت طراحی و محاسبه و نظارت
۲۵۴	متن دستور تهیه نقشه و امضای نقشه‌های ساختمانی
۲۵۴	لزوم نگهداری نسخه‌ای از نقشه‌ها و پروانه ساختمانی در کارگاه
۲۵۵	ممنوعیت دخالت در حرفه فنی و مهندسی ساختمان
۲۵۵	نکته
۲۵۵	ممنوعیت دخالت در حرفه مهندسی ساختمان
۲۵۶	مقررات و ضوابط احداث ساختمان
۲۵۶	شورای توسعه نظام مهندسی ... ساختمان
۲۶۳	مقررات ملی ساختمان و ضوابط شهرسازی
۲۶۳	لزوم درج مقررات ملی ساختمان در پروانه‌های ساختمانی
۲۶۵	تعریف طرح‌های جامع، تفصیلی و هادی و محدوده و حریم شهر
۲۶۶	ضوابط و معیارهای استقرار واحدها و فعالیت‌های صنعتی و تولیدی

۲۶۶	نکته
۲۶۶	۱- ضوابط شهرسازی
۲۶۷	۲- رعایت ضوابط شهرسازی بعنوان اصل حاکم بر فعالیت‌های مهندسی ساختمان
۲۶۷	۳- تبعات نقض ضوابط شهرسازی در طراحی ساختمانها
۲۶۸	۴- ضرورت طراحی ساختمان براساس ضوابط شهرسازی
۲۶۸	۵- اهداف فعالیت مهندسان و مسئولیت دستگاههای کنترل و نظارت احداث ساختمان
۲۷۰	استاندارد بودن مصالح ساختمانی
۲۷۴	تعطیل واحد کسب و تولید بدون رعایت استانداردهای اجباری
۲۷۵	القای شبهه در کیفیت تولیدات و خدمات نام و علائم استاندارد ملی یا بین‌المللی
۲۷۵	لزوم کنترل فعالیت‌های صنفی
۲۷۶	نکته
۲۷۶	۱- تولید یا عرضه جنس نامرغوب و غیر استاندارد بعنوان جنس تقلبی
۲۷۶	۲- ضرورت ممانعت از تولید و فروش مصالح غیراستاندارد
۲۷۷	۳- نظارت به تاسیس کارگاهها و کارخانجات تولید مصالح ساختمانی
۲۷۷	۴- لزوم انجام کنترل کیفیت تولید و مصرف مصالح ساختمانی
۲۷۹	نظارت عالی بر اجرای ضوابط و مقررات شهرسازی و ساختمان سازی
۲۸۰	نظارت بر حرفه مهندسی ساختمان توسط سازمان استان
۲۸۱	آموزش و ترویج
۲۸۱	محل درآمد و هزینه‌های سازمان استان
۲۸۲	تهیه، اجرا و نظارت طرح‌های عمرانی
۲۸۲	تهیه آیین‌نامه اجرایی قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان
۲۸۳	فصل دوم: وظایف توسعه موزون شهرها
۲۸۴	وظایف شهرداریها در توسعه موزون شهر
۲۸۴	مسئولیت اجرای خیابانها، معابر و... و نوسازی و عمران شهری
۲۸۷	تعیین تکلیف زمین‌های قناس و معابر متروکه
۲۸۷	برنامه‌ریزی شهرداریها برای توسعه شهر
۲۸۷	مسئولیت تهیه ضوابط حریم شهر
۲۸۸	نظارت بر طرز استفاده اراضی و نماسازی ساختمانها
۲۸۹	مسئولیت صدور پروانه ساختمانی
۲۹۰	جریمه عدم تمدید پروانه ساختمانی برای اتمام ساختمان
۲۹۰	مسئولیت تعیین نوع استفاده از اراضی و از ساختمانها
۲۹۱	لزوم دریافت پروانه ساختمانی یا مجوز تفکیک
۲۹۴	تکالیف شهرداریها و دهیارها در محدوده و حریم
۲۹۷	مسئولیت سازمان نظام مهندسی ساختمان در تهیه و اجرای طرح‌های توسعه و آبادانی کشور
۲۹۷	نکته
۲۹۷	الف: ضرورت وجود طرح جامع حریم شهر
۲۹۸	ب: ضرورت وجود طرح هادی یا جامع محدوده شهر

۲۹۸	ممنوعیت ساخت و ساز در اراضی مناطق در دست مطالعه
۲۹۹	عواقب ساخت و ساز در اراضی فاقد کاربری مسکونی
۳۰۰	لزوم حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها
۳۰۱	نکته
۳۰۱	الف: مراجع صدور پروانه ساختمانی
۳۰۱	ب: مراجع مسئول در کنترل احداث ساختمان
۳۰۲	نظارت بر حفظ محدوده و حریم شهر توسط شهرداریها
۳۰۳	رسیدگی به تخلفات ساختمانی ساختمانهای واقع در خارج از محدوده و حریم شهرها
۳۰۴	مسئولیت مهندسان ناظر در کنترل و نظارت بر اجرای ساختمان
۳۰۵	الزام دستگاهها به عدم ارائه خدمات به ساختمانهای داری تخلف ساختمانی
۳۰۶	نکته
۳۰۶	الف: لزوم رعایت مقررات ملی ساختمان، ضوابط شهرسازی و قانون شهرداری
۳۰۶	۱- مقررات کنترل احداث کیفی ساختمانها
۳۰۶	۲- مقررات رفع تخلفات ساختمانی
۳۰۷	۳- تکلیف قانونی متولیان امر در خصوص تخلفات ساختمانی
۳۰۸	ب: استنادات جلوگیری از تخلفات ساختمانی
۳۰۸	مقررات شهرداریها در کنترل ساخت و سازها
۳۰۸	مقررات رفع موقعیت‌های خطرناک ساختمانی
۳۰۸	اختیار کمیسیون‌های ماده ۱۰۰ در رسیدگی به عدم استحکام بنا
۳۰۹	مقررات ممنوعیت تأسیس اماکن دارای مزاحمت یا مخالف اصول بهداشت
۳۰۹	مقررات ممنوعیت تغییر نوع استفاده ساختمان
۳۱۰	مقررات ممنوعیت واگذاری خدمات عمومی و ... به اراضی فاقد کاربری مسکونی
۳۱۰	مقررات نظارت بر ساختمانهای احداثی در خارج از محدوده و حریم شهرها
۳۱۱	مقررات رفع تخلف مغایر با مقررات ملی ساختمان توسط مهندسان ناظر
۳۱۱	مقررات رسیدگی مرجع قضایی به ناقضین مواد ۳۲ و ۳۴ قانون نظام مهندسی
۳۱۱	مقررات جرم بودن انجام تخلف از قانون تعاریف محدوده و حریم شهر و ...
۳۱۱	مقررات نقض ضوابط شهرسازی
۳۱۲	جداول برخورد با تخلفات ساختمانی
۳۱۴	حقوق عمومی مد نظر قانون تعاریف محدوده و حریم شهر، روستا و ...
۳۱۴	نکته
۳۱۴	نظارت به مدیریت ساختمان سازی
۳۱۴	۱- تشکیل شورای عالی ساختمان استان
۳۱۵	۲- تشکیل کمیته کنترل فنی ساختمان
۳۱۶	۳- اختصاص دادگاه ساختمان
۳۱۶	۴- نظارت مردم نهاد
۳۱۷	فصل سوم: مقررات حائز اهمیت برای حرفه مهندسی ساختمان
۳۱۸	مطالبی راجع به فعالیت در حرفه مهندسی ساختمان

۳۱۸	مواردی از مسئولیت‌های هیأت مدیره سازمان استان.....
۳۲۰	شرایط فعالیت در انواع حرفه مهندسی ساختمان به اختصار.....
۳۲۰	اطلاعاتی راجع به فعالیت در حرفه مهندسی ساختمان.....
۳۲۰	فعالیت در طراحی / محاسبات ساختمان.....
۳۲۱	فعالیت در نظارت ساختمان.....
۳۲۱	فعالیت در اجرای ساختمان.....
۳۲۱	فعالیت در ارائه خدمات آزمایشگاهی.....
۳۲۱	فعالیت در حرفه‌های شهرسازی، نقشه‌برداری و ترافیک.....
۳۲۲	مقررات فعالیت در حرفه طراحی ساختمان.....
۳۲۳	نحوه طراحی و محاسبات فنی ساختمان.....
۳۲۳	نکته.....
۳۲۳	نکات ضروری در رابطه با طراحی ساختمان.....
۳۲۴	اقتصادی ساختمان.....
۳۲۴	نکات ضروری راجع به طراحان ساختمان.....
۳۲۵	نقشه دوم برای ساختمان.....
۳۲۵	اصلاح نقشه.....
۳۲۶	ممنوعیت‌ها (خط قرمزها) در طراحی ساختمان.....
۳۲۶	ممنوعیت اجرای دستور تهیه نقشه ساختمانی.....
۳۲۶	ممنوعیت مواردی در طراحی ساختمان.....
۳۲۶	حرایم ممنوعه برای طراحی و احداث ساختمان.....
۳۲۷	شناسنامه فنی و ملکی ساختمان.....
۳۲۹	مقررات فعالیت در حرفه اجرای ساختمان.....
۳۳۰	نکته.....
۳۳۰	از وظایف سازندگان ساختمان.....
۳۳۱	اقدامات لازم در کارگاه ساختمانی.....
۳۳۱	ممنوعیت‌هایی (خط قرمزهایی) در اجرای ساختمان.....
۳۳۲	مهندسان ناظر و مجریان و نتایج آزمایشگاهی مصالح.....
۳۳۳	مقررات فعالیت در حرفه نظارت ساختمان.....
۳۳۴	نکته.....
۳۳۴	مسئولیت مهندسین ناظر ساختمان در قانون شهرداری.....
۳۳۵	نمودار مسئولیت نظارتی و اجرایی دستگاهها و مهندسین.....
۳۳۵	استنادات مسئولیت سازمانها در نمودار فوق.....
۳۳۶	وظایف اداری و اجرایی ناظر اعم از حقیقی و حقوقی.....
۳۳۶	دانستنی‌های مفید برای نظارت مهندسان.....
۳۳۸	چگونگی استعفای ناظر از مسئولیت نظارت ساختمان.....
۳۳۸	ممنوعیت‌ها (خط قرمزها) در نظارت احداث ساختمان.....
۳۳۸	پایان هر یک از مراحل کار.....
۳۳۹	ناظر هماهنگ‌کننده.....

۳۳۹	انتخاب ناظر هماهنگ کننده
۳۳۹	گزارش‌های مراحل اجرای ساختمان
۳۴۰	نکته
۳۴۰	مسئولیت مهندسان ناظر هماهنگ کننده
۳۴۱	گزارشات مرحله‌ای پیشرفت احداث ساختمانی
۳۴۲	فرم‌های پیشنهادی گزارشات مرحله‌ای
۳۴۸	فرم‌های پیشنهادی گزارش پیشرفت مرحله‌ای اجرای سازه توسط مهندسان ناظر سازه
۳۴۸	فرم‌های پیشنهادی گزارش پیشرفت مرحله‌ای اجرای معماری ساختمان توسط مهندسان ناظر معماری
۳۵۳	فرم‌های پیشنهادی گزارش پیشرفت مرحله‌ای تاسیسات برقی ساختمان توسط مهندسان ناظر
۳۵۷	فرم‌های پیشنهادی گزارش پیشرفت مرحله‌ای تاسیسات مکانیکی ساختمان توسط مهندسان ناظر
۳۶۱	فرم‌های پیشنهادی گزارش مرحله‌ای انجام نقشه‌برداری مراحل اجرای ساختمان توسط مهندس نقشه‌بردار
۳۶۴	مواردی راجع به فعالیت مهندسان ناظر
۳۶۴	مسئولیت نظارتی مهندسان ناظر ساختمان
۳۶۴	ضمایم گزارش مرحله‌ای (پیشنهادی)
۳۶۴	تغییر نقشه مصوب ساختمان
۳۶۵	تکلیف شهرداریها در قبال گزارش تخلف ساختمانی مهندسان ناظر
۳۶۵	مشکلات مهندسان ناظر
۳۶۶	مستمر بودن نظارت مهندسان ناظر
۳۶۶	حق الزحمه مهندسان ناظر
۳۶۶	تایید صحت اجرای مراحل ساختمان توسط مهندسان ناظر
۳۶۶	نظارت دقیق و اثر بخش مهندسان ناظر
۳۶۷	گزارش تخلفات ساختمانی
۳۶۹	گواهی استحکام بنا
۳۷۴	ذینفع
۳۷۵	ظرفیت اشتغال فعالیت مهندسین
۳۷۵	ظرفیت اشتغال مهندسان ناظر ساختمان
۳۷۵	ظرفیت اشتغال دفاتر مهندسی طراحی ساختمان
۳۷۵	صلاحیت حرفه‌ای و ظرفیت اشتغال طراح و ناظر حقوقی ساختمان
۳۷۶	ظرفیت اشتغال سازندگان ساختمان و انبوه‌سازان مسکن و ساختمان
۳۷۶	هیئت چهار نفره استان و وظایف آن
۳۷۶	ماده ۳ مبحث دوم مقررات ملی ساختمان:
۳۷۶	اختیار هیأت چهار نفره استان
۳۷۷	تعهدنامه‌های مهندس ناظر، مالک/کارفرما و سازنده
۳۸۰	مواردی برای استفاده در قرارداد خدمات مهندسی بین ناظر سازه و کارفرما
۳۸۶	قراردادهای همکاری مهندسین در فعالیت‌های حرفه مهندسی
۳۸۶	موارد پیشنهادی برای استفاده در قرارداد عضویت در دفتر طراحی ساختمان
۳۸۸	موارد برای استفاده در قرارداد عضویت در طراح و ناظر حقوقی
۳۹۱	منابع و مأخذ

به نام خداوند جان و خرد

موارد بهره‌برداری از این کتاب:

الف: آزمونهای کاردانها و مهندسان ساختمان:

- ورود به حرفه مهندسی رشته‌های مهندسی ساختمان
- ارتقاء پایه مهندسان طراح، و ناظر و مجری ساختمانها
- کارشناسان رسمی قوه قضائیه و دادگستری و مشاورین حقوقی
- استخدام کاردانان و مهندسان در شهرداریها، دهیاریها، ادارات و سازمانها

ب: فعالیت و مدیریت مهندسی ساختمان:

- اشخاص حقوقی فعال در صنعت ساختمان
  - شورای انتظامی نظام مهندسی ساختمان
  - اعضای شورای اسلامی شهرها و روستاها
  - شعب دیوان عدالت اداری و هیأت عمومی آن
  - اعضای کمیسیونهای ماده ۹۹ قانون شهرداریها
  - اعضای کمیسیونهای ماده ۱۰۰ قانون شهرداریها
  - سازمان نظام کاردانی ساختمان و سازمانهای استانی آن
  - سازمان نظام مهندسی ساختمان و سازمانهای استانی آن
  - کارشناسان، مهندسیین و مدیران بنیاد مسکن انقلاب اسلامی
  - شهرداران، دهیاران، مسئولین و کارشناسان شهرداریها و دهیاریها
  - مسئولین و کارشناسان وزارت کشور، استانداریها، فرمانداریها، بخشداریها
  - مسئولین و کارشناسان وزارت راه و شهرسازی، ادارات کل راه و شهرسازی استانها
  - مسئولین مراجع قضایی، دادستانها، قضات دادگاهها و شعب دیوان عدالت اداری
  - کارشناسان رسمی دادگستری و قوه قضائیه، مشاورین حقوقی و وکلای دادگستری
  - مسئولین و کارشناسان شهرکهای صنعتی، مناطق آزاد، تجاری و صنعتی و ویژه اقتصادی
  - مسئولین و کارشناسان فنی و مشاوران ادارات، سازمانها، شرکتهای دولتی و وابسته آنها و غیر دولتی
  - مهندسان و کاردانهای عمران، معماری شهرسازی، برق، مکانیک، نقشه‌برداری و ترافیک و معماران
- تجربی
- دانشجویان رشته‌های مهندسی و کاردانی عمران، معماری، برق، مکانیک، ترافیک، شهرسازی و نقشه‌برداری

نشر پارسیا ضمن ارج نهادن و قدردانی از اعتماد شما به کتاب‌های این انتشارات، به استحضارتان می‌رساند که همکاران این انتشارات، اعم از مؤلفان و مترجمان و کارگروه‌های مختلف آماده‌سازی و نشر کتاب، تمامی سعی و همت خود را برای ارائه کتابی درخور و شایسته شما فرهیخته گرامی به کار بسته‌اند و تلاش کرده‌اند که اثری را ارائه نمایند که از حداقل‌های استاندارد یک کتاب خوب، هم از نظر محتوایی و غنای علمی و فرهنگی و هم از نظر کیفیت شکلی و ساختاری آن، برخوردار باشد.

با این وجود، علی‌رغم تمامی تلاش‌های این انتشارات برای ارائه اثری با کمترین اشکال، باز هم احتمال بروز ایراد و اشکال در کار وجود دارد و هیچ اثری را نمی‌توان الزاماً مبرا از نقص و اشکال دانست. از سوی دیگر، این انتشارات بنابه تعهدات حرفه‌ای و اخلاقی خود و نیز بنابه اعتقاد راسخ به حقوق مسلم خوانندگان گرامی، سعی دارد از هر طریق ممکن، به‌ویژه از طریق فراخوان به خوانندگان گرامی، از هرگونه اشکال احتمالی کتاب‌های منتشره خود آگاه شده و آنها را در چاپ‌ها و ویرایش‌های بعدی رفع نماید.

لذا در این راستا، از شما فرهیخته گرامی تقاضا داریم در صورتی که حین مطالعه کتاب با اشکالات، نواقص و یا ایرادهای شکلی یا محتوایی در آن برخورد نمودید، اگر اصلاحات را بر روی خود کتاب انجام داده‌اید پس از اتمام مطالعه، کتاب ویرایش‌شده خود را با هزینه انتشارات پارسیا، پس از هماهنگی با انتشارات، ارسال نمایید، و نیز چنانچه اصلاحات خود را بر روی برگه جداگانه‌ای یادداشت نموده‌اید، لطف کرده عکس یا اسکن برگه مزبور را با ذکر نام و شماره تلفن تماس خود به ایمیل انتشارات پارسیا ارسال نمایید، تا این موارد بررسی شده و در چاپ‌ها و ویرایش‌های بعدی کتاب اعمال و اصلاح گردد و باعث هرچه پربارتر شدن محتوای کتاب و ارتقاء سطح کیفی، شکلی و ساختاری آن گردد.

نشر پارسیا، ضمن ابراز امتنان از این عمل متعهدانه و مسئولانه شما خواننده فرهیخته و گرانقدر، به‌منظور تقدیر و تشکر از این همدلی و همکاری علمی و فرهنگی، در صورتی که اصلاحات درست و بجا باشند، متناسب با میزان اصلاحات، به‌رسم ادب و قدرشناسی، نسخه دیگری از همان کتاب و یا چاپ اصلاح‌شده آن و نیز از سایر کتب منتشره خود را به‌عنوان هدیه، به انتخاب خودتان، برایتان ارسال می‌نماید، و در صورتی که اصلاحات تأثیرگذار باشند در مقدمه چاپ بعدی کتاب نیز از زحمات شما تقدیر می‌شود.

همچنین نشر پارسیا و پدیدآورندگان کتاب، از هرگونه پیشنهادها، نظرات، انتقادات و راه‌کارهای شما عزیزان در راستای بهبود کتاب، و هرچه بهتر شدن سطح کیفی و علمی آن صمیمانه و مشتاقانه استقبال می‌نمایند.

به نام خداوند سبحان

هو أنشأكم من الأرض و استعمركم فيها

سوره هود آیه ۶۱

اوست خدایی که شما را از خاک آفرید و برای عمارت و آباد ساختن زمین بر گماشت

حمد و سپاس بیکران خداوند بزرگی که انسان را از خاک آفرید و به نعمت ایمان و خرد روشنایی بخشید و از او خواست بعنوان خلیفه و جانشین خود، زمین را آباد نماید. همان خدایی که نظم و نظام را در عالم وجود حاکم نمود و بقاء عالم خلقت را در گرو آن نظم قرار داد تا آنجایی که آدمی را به سیر در آفاق و انفس توصیه می‌فرماید، تا در پاسخ به این پرسش شگرف‌که:

الَّذِي خَلَقَ سَبْحَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا مَّا تَرَى فِي خَلْقِ الرَّحْمَنِ
مِن تَفَاوُتٍ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ

به این حقیقت بزرگ معترف گردد که: آن خدایی که هفت آسمان بلند را به طبقاتی منظم بیافرید و در خلقت خدای رحمان هیچ بی‌نظمی و نقصان نخواهی یافت، باز بارها به دیده عقل بنگر تا هیچ نقص و خلل هرگز در آن توانی یافت؟. «سبحان الله»؛
که اساساً لازمه بقاء، ماندگاری و پایداری؛ نظم، نظام و قانونمندی است.

کمال نظم عالم وجود و فطرت و آموزه‌های اعتقادی همیشه انسان را برآن داشته است که در کار خود تفکر و تدبیر نموده تا آثار خود را چنان خلق نماید که از نظم و نظامندی برخوردار و به کمال و به جلوه‌ای از نظم الهی نزدیک باشد و این ایده‌ای است که ماندگاری آثار او را برای قرن‌ها تضمین و تحسین آیندگان را موجب می‌شود و چنین است که سازه‌ها و ساختمان‌های باستانی و دیگر آثار درخشان برجای مانده از پیشینیان، همگی نشان دهنده تفکر طراحان و سازندگانی است که معترف، معتقد و عامل به نظم و نظامندی و مقررات الهام گرفته از خلقت بوده‌اند و آثارشان دارای آنچنان جاذبه ایست که مردمان اعصار، رنج و مشقت سفر به دورترین نقاط کره خاکی برای مشاهده چنین آثار خلق شده‌ای را بر خود هموار نموده و می‌نمایند.

اما صد افسوس در عصر ما در کنار آن همه زیبایی‌ها و جلال چشم نواز و تحسین برانگیز آثار نیاکان، نشانه‌هایی از بی‌نظمی و نظم‌گریزی در ساخت و ساز و نحوه بهره‌برداری، از آنها وجود دارد بطوری که این موضوع باعث گردیده تا مکرراً شاهد تخریب و هدر رفتن سرمایه‌ها و ویرانی‌های غم‌انگیز در زلزله، سیل، طوفان، آتش سوزی و ... باشیم و به همانگونه که آثار این بی‌توجهی‌ها را در عصر حاضر و در شهرهای قیر و کارزین، لار، طبس، بوئین زهرا، رودبار، منجیل، بم، ورزقان، سرپل ذهاب و سراب و... در سرزمینی که صاحب آن همه ماندگار یهای پر عظمت است شاهد بوده و هستیم.

و مدام سئوالاتی در این باره اذهان عموم را مشغول ساخته است که:
چرا جامعه ما باید مکرراً شاهد هزینه‌های سرسام‌آوری تحت عناوینی همچون بازسازی،
مقاوم‌سازی، نوسازی و واژه‌های این چنینی باشد؟
چرا ما از مشی گذشتگان خود غافل شده‌ایم و به استناد سخن حکیمانه قرآن کریم «فَیْتَبِعُونَ
الْاِحْسَنَه» از راه دیگری که بهتر از ما با اینگونه مسایل برخورد نموده‌اند توجهی نداریم و استفاده‌ای
نمی‌بریم؟

بدیهی است با احداث ساختمانهای بی‌ضابطه و بی‌کیفیت؛ مطلوبیت، جذابیت حتی توسعه موزون شهرها
از بین رفته و حوادث غم بار ناشی از فروپاشی ساختمانهای بی‌دوام مستمراً دل‌های بهره‌برداران و مسئولین را
تهی می‌سازد.

تغییر این وضعیت، مستلزم پاسداشت اعتبار مسئولیت‌های متولیان ساختمان‌سازی است تا با مقید بودن
همه و همه به رعایت «نظم و نظامندی»، «حقوق عمومی»، «ضوابط شهرسازی» و «مقررات ملی ساختمان»
و قبول مسئولیت‌پذیری و پاسخ‌گو بودن «مهندسين و مدیران سازمان نظام مهندسی ساختمان، وزارت راه و
شهرسازی و مراجع صدور پروانه ساختمانی» در برابر مسئولیت‌های قانونی خود در احداث ساختمان، بتوانند
با طراحی و احداث ساختمانهای بدیع با کیفیت، مقاوم و زیبا و به تبع آن شهرهایی با ساختار فرح بخش
پدید آورند و شکوفایی بناهای بجا مانده از ادوار گذشته را تکرار کنند و سرزندگی شهر و آسایش شهروندان
و آرامش خاطر مسئولان، را فراهم آورند.

جهت نیل به هدف بزرگ مذکور که انتظارت مهندسان متخصص، دلسوز و متعهد و همچنین انتظارت
اقشار فرهیخته جامعه هم است، این است که نسبت به اجرای فراگیر قانون و مقررات احداث ساختمان توجه،
از انحراف ضوابط شهرسازی ممانعت و از بروز تخلفات ساختمانی یا نادیده گرفتن تخلفات ساختمانی
جلوگیری شود که برای انتظام بخشی به امور ساختمان‌سازی و اجرای عدالت اجتماعی انتظارات به حقی
هستند که بسیار ساده و با عزم، جدیت و دقت نظر مسئولان و کارشناسان و.. دستگاه‌های ذیربط به
مسئولیت‌های قانونی خویش، قابل تحقق هستند.

با آرزوی موفقیت برای
مهندسان عزیز، مدیران محترم،
مبتکران و خلاقان علم و فن ساعی صنعت ساختمان
با احترام - مؤلف

به نام خداوند متعال

این کتاب اطلاعات جامعی است از قنانون و مقررات مربوط به مسئولیت‌های سازمان نظام مهندسی ساختمان، شهرداریها، مهندسان و کاردانها و.. که به همراه قوانین، مقررات و آیین‌نامه‌های مربوطه و مرتبط به همراه نکات مفید، بشرح زیر ارائه شده‌اند:

• **فصل اول؛** شامل قانون و مقررات نظام مهندسی ساختمان است که بر اساس مفاد مواد آن تفکیک شده‌اند، با این حسن که هر ماده‌ای از آن قانون به همراه ماده یا مواد مربوطه که در همان قانون و یا در آیین‌نامه‌های آن وجود دارند به همراه سایر مقررات مرتبط با آن ماده از قوانین دیگر (در صورت وجود)، آورده شده‌اند، تا امکان دسترسی راحت و بهره‌برداری مطلوب از قوانین و مقررات مربوط به یک وظیفه از قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان، فراهم شود.

• **فصل دوم؛** شامل مقررات و ضوابط ساخت و ساز شهری بعنوان الزامات فرهنگ شهرنشینی برای توسعه موزون شهرها، می‌باشد و بدیهی است که یادآوری آنها با تاکید به رعایت قانون و مقررات شهرداری، نظام مهندسی ساختمان، ضوابط شهرسازی و مقررات ملی ساختمان در احداث ساختمانها، ضرورت دارد.

• **فصل سوم؛** شامل چکیده‌ای از مقررات فعالیت مهندسان در طراحی، اجرا و نظارت ساختمان است به انضمام فرم‌های کامل گزارشات مرحله‌ای مهندسان ناظر از پیشرفت اجرای کار ساختمانی و جدول میزان ظرفیت اشتغال مهندسان، کاردانها، وظایف هیأت چهار نفره استان و.. می‌باشد. لازم به ذکر است:

الف: مطالبی با عنوان «توجه، توضیح و نکته» که در فصول کتاب آورده شده‌اند و همچنین موضوعات فصول ۲ و ۳، نظرات مؤلف برگرفته از قوانین اداری و تجارب اجرایی هستند که به جهت اطلاع، بررسی و احیاناً بهره‌برداری از آنها ارائه شده‌اند و امید است با بررسی عمیق‌تر کارشناسی و تکمیل و اجرایی نمودن آنها برای جامعه مهندسی مفید واقع شوند.

ب: دستورالعمل‌ها و مصوبات کمیسیون تبصره ۲ ماده ۷ قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان بدین جهت در فصل ۱ این کتاب آورده شده‌اند که عموماً بصورت بخشنامه بوده و از سوی وزارت راه و شهرسازی ابلاغ شده و کمتر در دسترس متقاضیان مربوطه هستند.

بدین وسیله از کلیه مهندسین، کارشناسان و مسئولینی که با دقت نظر در رفع ایرادات چاپ اول این کتاب مؤلف را مساعدت نمودند از صمیم قلب تقدیر و تشکر می‌نماید و اذعان دارد این کتاب علیرغم اصلاحات انجام شده همچنان نیازمند غنی‌تر شدن است، لذا همچنان مساعدت فکری و راهنمایی مدیران و کارشناسان محترم وزارت راه و شهرسازی و ادارات کل آن در استانها، سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور و سازمان استانها، سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور، شهرداریها، دهیاریها، مهندسان، کارشناسان ارجمند و مردم عزیز مورد استدعاست.

قطعاً این کمک‌ها، تاثیر بسزایی در پر بار شدن مطالب کتاب و شفافیت قانون و مقررات و بهینه شدن انجام وظایف و عملکردها و قانونمندی مدیریت مهندسی ساختمان و توسعه فرهنگ ساختمان‌سازی را در پی خواهد داشت.

مهندس عزت اله خلیفه سلیمانلو

بهمن ماه سال ۱۴۰۱ شمسی

فصل اول

مواد قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان و مقررات مربوط

شرایط و اهداف این فصل

این فصل شامل موادی از قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان است که هر یک از مواد آن به همراه موادی از آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مرتبط و سایر قوانین مرتبط و نکته نظرات مؤلف (در صورت وجود با عنوان توجه یا توضیح یا نکته) ارائه شده‌اند.

قوانین و مقررات مربوط به هر یک از وظایف مقرر در قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان که در آیین‌نامه‌ها و یا در قوانین دیگر وجود دارند در ذیل بعضی از مواد قانونی مرتبط ذکر شده‌اند تا کارشناسان، مهندسان، کاردانه‌ها و مدیران سازمانهای نظام مهندسی ساختمان و نظام کاردانی، شهرداریها، سازمانها و... و همچنین بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، دهیاری‌ها و مدیران شهرک‌ها و شهرهای جدید و متقاضیان احداث ساختمان در داخل و خارج از محدوده و حریم شهرها و عموم علاقمندان؛ به کلیه مقررات نظام مهندسی ساختمان مربوط به هر ماده از قانون نظام مهندسی ساختمان، در یکجا دسترسی داشته و بهره‌برداری نمایند.

ضمناً «توجهات، توضیحات و نکته‌ها» مطالبی هستند در خصوص نحوه اجرای مقررات یا پیشنهادهایی هستند در خصوص سهولت اجرای قانون نظام مهندسی و یا شفاف سازی فعالیت مطلوب و شایسته مهندسان و کاردانه‌ها و.. ساختمان و یا توضیح مسئولیت‌های متصدیان امر و مهندسان و.. می‌باشد، ارائه شده‌اند و امید است مورد استفاده علاقمندان قرار گیرند.

در هر حال هدف از این فصل ارائه قانون و مقررات نظام مهندسی و توضیح وظایف مدیران و مهندسان، کاردانه‌ها و.. جهت اثر بخش نمودن خدمات مهندسی است که نتیجه آن اجرای دقیق:

الف: مقررات ملی ساختمان

ب: ضوابط شهرسازی (مقررات طرح هادی یا جامع و تفصیلی شهرها و روستاها)
در طراحی، اجرا و نظارت به احداث ساختمانها باشد.

***

عبارت‌های معادل کتاب

در این کتاب عبارت‌های زیر در معانی مشروح ذکر شده، بکار برده شده‌اند:

آیین‌نامه یا آیین‌نامه اجرایی قانون: آیین‌نامه اجرایی قانون نظام مهندسی مصوب ۱۳۷۵.

اداره کل: اداره کل راه و شهرسازی استان

اشخاص حقوقی: شرکت‌های طراحی و نظارت ساختمان، شرکت‌های سازنده ساختمان، خدمات آزمایشگاهی و کنترل و بازرسی.

تخلّفات انتظامی: تخلّفات انتظامی و انضباطی حرفه‌ای.

تخلّفات ساختمانی: تخلّفات فنی و مهندسی در احداث ساختمان

پروانه اشتغال: پروانه اشتغال به کار مهندسی، کاردانی، تجربی موضوع ماده ۴ قانون.

سازمان یا سازمان نظام مهندسی: سازمان نظام مهندسی ساختمان.

سازمان استان یا نظام مهندسی استان: سازمان نظام مهندسی ساختمان استان.

شورای مرکزی: شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان.

شورای آموزش و ترویج: شورایی که به منظور بررسی و تایید پیشنهادهای آموزشی و ترویجی و ارائه نظرات تخصصی، توسط دفتر تشکیل می‌شود.

قانون یا قانون نظام مهندسی: قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب ۱۳۷۴.

دفتر طراحی: دفتر مهندسی طراحی ساختمان.

دفتر: دفتر مقررات ملی ساختمان وزارت راه و شهرسازی.

رئیس سازمان: رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان.

رئیس سازمان استان: رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان.

رشته مرتبط: رشته‌ای است که کمیسیون تبصره ۲ ماده ۷ قانون تعیین می‌کند.

رشته‌های اصلی: رشته‌های اصلی مهندسی شامل معماری، عمران، تاسیسات مکانیکی، تاسیسات برقی، شهرسازی، نقشه‌برداری و ترافیک.

کارشناس رسمی: کارشناس موضوع ماده ۲۷ قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان.

کمیته آموزش و ترویج: کمیته‌ای که به منظور راهبری آموزش‌های حرفه‌ای مهندسان و ترویج مقررات ملی ساختمان توسط سازمان استان تشکیل می‌گردد.

مجری ساختمان: سازنده ساختمان.

مبحث دوم: مبحث دوم مقررات ملی ساختمان.

مجمع عمومی استان: مجمع عمومی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان.

مهندسی ساختمان: امور فنی و مهندسی، معماری و شهرسازی، بخش‌های ساختمان و شهرسازی.

هیأت اجرایی: هیأت اجرایی انتخابات

هیأت مدیره: هیأت مدیره سازمان نظام مهندسی ساختمان استان.

هیأت عمومی: هیأت عمومی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان.

قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان

قانون نظام مهندسی:

ماده ۱: تعریف:

نظام مهندسی و کنترل ساختمان عبارت است از مجموعه قانون، مقررات، آئین‌نامه‌ها، استانداردها و تشکّل‌های مهندسی، حرفه‌ای و صنفی که در جهت رسیدن به اهداف منظور در این قانون تدوین و به مورد اجراء گذاشته می‌شود.

نکته

تعریف قانون نظام مهندسی ساختمان

از تعریف قانون، مقررات و آئین‌نامه‌های نظام مهندسی ساختمان استنباط می‌شود که با اجرای صحیح و دقیق آنها و با استفاده از مصالح و ابزارآلات و تجهیزات ساختمانی استاندارد، سازمان نظام مهندسی فعالیت مهندسان و کاردانها و.. را در طراحی و احداث کیفی ساختمانها چنان مدیریت کند که اهداف قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان تحقق یابد و در این راستا توجه به:

- مسئولیت‌پذیری و پاسخگو بودن سازمان نظام مهندسی و مراجع صدور پروانه ساختمانی.
  - مسئولیت‌پذیری و پاسخگو بودن دستگاه‌ها و شرکتهای تولید مصالح و... استاندارد ساختمانی.
  - استخراج یا تولید و عرضه مصالح و.. استاندارد و ساخت قطعات پیش ساخته استاندارد ساختمانی.
  - رعایت ضوابط شهرسازی (مقررات طرح جامع) و مقررات ملی ساختمان در طراحی و اجرای ساختمانها.
  - طراحی و اجرای صحیح ساختمانها با نظارت دقیق و مستمر.
- یک امر بدیهی است و این مسئولیت‌ها در مواد ۲، ۱۵، ۳۲، ۳۴ و ۴۰ قانون نظام مهندسی آمده‌اند. اعمال مدیریت مؤثر و کارا توسط سازمان نظام مهندسی ساختمان در فعالیت‌های ذکر شده فوق، مستلزم هماهنگی دستگاه‌ها و سازمانها و تشکّل‌های کارگری، کاردانی و مهندسی و نظارت بر تولیدات واحدهای معدنی، صنعتی و صنفی و.. مربوط به صنعت ساختمان، می‌باشد و می‌تواند شامل فعالیت سرمایه‌گذاران در امر مسکن و ساختمان، صنعت‌گران صنایع، ابزارآلات و وسایل ساختمانی، تولیدکنندگان مصالح ساختمانی، نوآوران، و متخصصان فنی و مهندسی ساختمان، صنوف متولی عرضه مصالح و ابزارآلات ساختمانی و مدیران و کارشناسان دستگاه‌ها و دواير مرتبط با تولید و استخراج مصالح ساختمانی و سازمانهای مربوط به مدیریت فعالیت‌های حرفه‌ای مهندسان، کاردanan و کارگران، باشد.
- دستیابی به هدف ایده‌آل مزبور مستلزم اهتمام متولیان و کارشناسان دستگاهها و سازمانهای دخیل در احداث ساختمان است تا با به اجرا گذاشتن قانون و مقررات ذیربط و در قبال ترک فعل‌ها، نارسائی‌ها، کیفیت و کمیّت اجرای وظایف قانونی و به عدم توفیقات خود در دستیابی به اهداف قانون و مقررات نظام مهندسی ساختمان، پاسخگو باشند.
- بدیهی است: تا زمانی که نقشه راهی برای فعالیت‌ها ترسیم نشود و بازخورد عملکردها بررسی و نتایج مورد تجزیه تحلیلی قرار نگیرد و اصلاحات در عملکردها اعمال و تحت کنترل مستمر واقع نشوند، نتیجه قابل قبول و توسعه معنی‌داری در مدیریت مهندسی ساختمان و ساختمان سازی بعید است که روی دهد فلذا توفیق معنی داری قابل تصور نیست.

اهداف و خط مشی قانون نظام و کنترل مهندسی

قانون نظام مهندسی:

- ماده ۲: اهداف و خط مشی این قانون عبارتند از:
- ۱- تقویت و توسعه فرهنگ و ارزش‌های اسلامی در معماری و شهرسازی.
  - ۲- تنسيق امور مربوط به مشاغل و حرفه‌های فنی و مهندسی در بخش‌های ساختمان و شهرسازی.
  - ۳- تأمین موجبات رشد و اعتلای مهندسی در کشور.
  - ۴- ترویج اصول معماری و شهرسازی و رشد آگاهی عمومی نسبت به آن و مقررات ملی ساختمان و افزایش بهره‌وری.
  - ۵- بالا بردن کیفیت خدمات مهندسی و نظارت بر حسن اجرای خدمات.
  - ۶- ارتقای دانش فنی صاحبان حرفه‌ها در این بخش.
  - ۷- وضع مقررات ملی ساختمان به منظور اطمینان از ایمنی، بهداشت، بهره‌دهی مناسب، آسایش و صرفه اقتصادی و اجراء و کنترل آن در جهت حمایت از مردم به عنوان بهره‌برداران از ساختمانها و فضاهای شهری و ابنیه و مستحدثات عمومی و حفظ و افزایش بهره‌وری منابع مواد و انرژی و سرمایه‌های ملی.
  - ۸- تهیه و تنظیم مبانی قیمت‌گذاری خدمات مهندسی.
  - ۹- الزام به رعایت مقررات ملی ساختمان، ضوابط و مقررات شهرسازی و مفاد طرح‌های جامع و تفصیلی و هادی از سوی تمام دستگاه‌های دولتی، شهرداریها، سازندگان، مهندسين، بهره‌برداران و تمام اشخاص حقیقی و حقوقی مرتبط با بخش ساختمان به عنوان اصل حاکم بر کلیه روابط و فعالیت‌های آنها و فراهم ساختن زمینه همکاری کامل میان وزارت مسکن و شهرسازی، شهرداریها و تشکلهای مهندسی و حرفه‌ای و صنوف ساختمان.
  - ۱۰- جلب مشارکت حرفه‌ای مهندسان و صاحبان حرفه‌ها و صنوف ساختمانی در تهیه و اجرای طرح‌های توسعه و آبادانی کشور.

اصول اخلاق حرفه‌ای در فعالیت حرفه مهندسی

از تصویب‌نامه شماره ۱۶۰۲۷۷/ت/۵۲۶۶۰ هـ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۵

آیین نامه اصلاحی اجرایی قانون

- ماده ۲ مکرر: اصول اخلاق حرفه‌ای که همه اشخاص در ارائه خدمات مهندسی خود ملتزم به رعایت و لحاظ کردن آن هستند بشرح ذیل می‌باشد:
- ۱- رجحان منافع عمومی، حفظ محیط زیست، میراث فرهنگی و رعایت قانون بر منافع شخصی خود و صاحبان کار به هنگام تعارض منافع.
  - ۲- انجام خدمات مهندسی به نحو حرفه‌ای و همراه با مراقبت و خودداری از اقدامی که با حقوق عمومی، صاحبان کار و اشخاص ثالث مغایرت داشته باشد.
  - ۳- رفتار شرافتمندانه، مسئولانه، توأم با امانتداری، رازداری، انصاف و حسن‌نیت و منطبق بر دانش حرفه‌ای در عرضه خدمات مهندسی در برابر صاحبان کار و خودداری از هر اقدامی که با منافع قانونی

صاحبان کار مغایرت داشته باشد.

۴- احتراز از رفتاری که موجب لطمه به همکاران، سلب اعتبار اجتماعی یا وهن صاحبان حرفه مهندسی باشد.

۵- اجتناب از تکفل همزمان اموری که زمینه و موجبات نمایندگی یا قبول منافع متعارض را فراهم آورد.

مصادیق رفتارهای مشمول رعایت یا نقض اصول فوق در حرفه‌های مهندسی موضوع قانون براساس «نظامنامه رفتار حرفه‌ای اخلاقی در مهندسی ساختمان» خواهد بود که پس از کسب نظر از شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان و تشکل‌های قانونی و رسمی مرتبط با حرفه، با تصویب وزیر راه و شهرسازی ابلاغ می‌شود.

تبصره ۱: از تاریخ ابلاغ این الحاقیه «نظامنامه رفتار حرفه‌ای اخلاقی در مهندسی ساختمان» به مواد آزمونه‌های اخذ پروانه اشتغال به کار مهندسی موضوع ماده ۵ آئین‌نامه افزوده می‌شود.

تبصره ۲: کمیته ترویج و پایش اخلاق حرفه‌ای:

در هر سازمان استان با انتخاب هیئت مدیره کمیته‌ای متشکل از مهندسان موجه و مشهور به پای‌بندی به اخلاق حرفه‌ای در رشته‌های اصلی مهندسی موضوع ماده ۶ قانون تحت عنوان کمیته ترویج و پایش اخلاق حرفه‌ای تشکیل می‌شود.

این کمیته‌ها در چهارچوب ترتیباتی که شورای مرکزی معین و ابلاغ می‌کند عهده دار وظایف زیر خواهد بود:

۱- آموزش و ترویج اصول اخلاق حرفه‌ای و نظامنامه رفتار حرفه‌ای اخلاقی در مهندسی ساختمان به اعضای سازمان استان.

۲- پایش مستمر و ارزیابی ادواری میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای و همه‌گیری رعایت آن بوسیله اعضای سازمان استان و تشخیص موانع توسعه آن و پیگیری رفع آنها و ارسال آن برای انتشار عمومی در ارکان نظام مهندسی در سطح کشور.

۳- پیشنهاد اعمال اصلاحات اعم از تغییر و تکمیل مصادیق و معیارهای رفتار حرفه‌ای اخلاقی به شورای مرکزی برای ارائه به وزارت راه و شهرسازی.

نظامنامه رفتار حرفه‌ای و اخلاقی در مهندسی ساختمان

در اجرای ماده ۲ مکرر آیین‌نامه اجرایی قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان، موضوع بند ۱ تصویب‌نامه شماره ۱۶۰۲۷۷/ت/۵۲۶۶۰ هـ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۵ هیات وزیران، این نظامنامه در چارچوب اصول اخلاق حرفه‌ای ذکر شده در آن، در سه فصل به شرح زیر تصویب و ابلاغ می‌شود.
رعایت و اجرای این نظامنامه توسط مهندسان و بنگاه‌های حرفه‌ای مهندسی ساختمان مندرج در قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب ۱۳۷۴ الزامی است.

فصل نخست

۱-۱. اصول اخلاق حرفه‌ای:

اصول اخلاق حرفه‌ای در پنج اصل در تصویب‌نامه به شرح زیر مقرر شده است:

۱- رجحان منافع عمومی، حفظ محیط‌زیست، میراث فرهنگی و رعایت قانون بر منافع شخصی خود و صاحبان کار به هنگام تعارض منافع.

- ۲- انجام خدمات مهندسی به نحو حرفه‌ای و همراه با مراقبت و خودداری از اقدامی که با حقوق عمومی، صاحبان کار و اشخاص ثالث مغایرت داشته باشد.
- ۳- رفتار شرافتمندانه، مسئولانه، توأم با امانت‌داری، رازداری، انصاف و حسن نیت و منطبق بر دانش حرفه‌ای در عرضه خدمات مهندسی در برابر صاحبان کار و خودداری از هر اقدامی که با منافع قانونی صاحبان کار مغایرت داشته باشد.
- ۴- احتراز از رفتاری که موجب لطمه به همکاران، سلب اعتبار اجتماعی یا وهن صاحبان حرفه مهندسی باشد.
- ۵- اجتناب از تکفل هم‌زمان اموری که زمینه و موجبات نمایندگی یا قبول منافع متعارض را فراهم آورد.

۲-۱: رفتار حرفه‌ای

شیوه رفتار با کارفرمایان، مهندسان و بنگاه‌های حرفه‌ای مهندسی ساختمان، همکاران و اشخاص تحت مدیریت خود، جامعه و محیط زیست در انجام خدمات مهندسی و اخذ تصمیم‌های حرفه‌ای.

۳-۱: عرف پذیرفته‌شده مهندسی

رویه یا نظر پذیرفته شده توسط خبرگان حرفه در یک رشته مهندسی که آن را به عنوان رویه یا نظر مورد قبول مهندسان آن رشته در اجرای فعالیت‌های مهندسی مطابق با مقررات، ضوابط، الزامات، آیین‌های کار و استانداردهای اجباری در عمل بکار گرفته باشند یا در مجامع مهندسی اعلام کرده باشند.

فصل دوم

مصادیق رفتار حرفه‌ای اخلاقی در مهندسی ساختمان:

۲-۱: رفتار عمومی

۱-۲: رعایت اصول اخلاق حرفه‌ای در انجام خدمات مهندسی و انجام آنها مطابق قوانین و مقررات حرفه‌ای مهندسی ساختمان از جمله:
رعایت ضوابط و مقررات شهرسازی، الزامات مقررات ملی ساختمان، آیین کارها، آیین‌نامه‌های لازم‌الرعایه و استانداردهای اجباری با رعایت عرف پذیرفته شده مهندسی و خودداری از قبول هر درخواستی از هر مرجعی اعم از کارفرما یا ناظران عمومی و خصوصی که با اصول مزبور یا قوانین، مقررات، الزامات، آیین کارها، آیین‌نامه‌ها و استانداردهای اجباری مغایرت داشته باشد یا احتراز از آنها ملزم شده باشد.

۲-۱-۲: بکار گرفتن دقت، مهارت و دانش فنی لازم در انجام کار حرفه‌ای.

۳-۱-۲: پرهیز از توسل به روش‌های متقلبانه، متخلفانه و مجرمانه برای کسب منافع مالی، امتیازات حرفه‌ای و سازمانی یا به دست آوردن پروانه اشتغال بکار حرفه‌ای و فعالیت یا هرگونه گواهینامه صلاحیت در امور مهندسی و فنی برای خود یا دیگران.

۴-۱-۲: اجتناب از تأسیس مؤسسه، دفتر یا محل کسب و پیشه تحت هر نام برای انجام خدمات فنی و مهندسی بدون داشتن پروانه اشتغال بکار حرفه‌ای یا گواهینامه صلاحیت لازم.

۵-۱-۲: خودداری از اعلام نظر تخصصی رسمی در زمینه‌ای که دانش و اطلاع کافی و ارزیابی دقیق از آن ندارد.

۶-۱-۲: اجتناب از تصدی هم‌زمان مسئولیت در دو مرجع که یکی بر دیگری وظیفه نظارتی دارد و